

**אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה,**

**השסע היהודי-ערבי במדינת ישראל 01-643-71
קורס מ.א. בחירה שנתי (2 ש"ש)
יום ה' 14:00 – 16:00
תשס"ז
ד"ר מוחמד אמארה**

שעות קבלה: יום ג', 12:00 – 13:00 (בתיאום מראש); 13:00 – 14:00
מס' חדר מרצה: 2.36
דוא"ל – muhamara2000@Yahoo.com

מטרת הקורס

השסע הערבי-יהודי הוא שסע עמוק ומורכב והוא אינו נהנה ממרכזיות בין אם זה בדיונים הציבוריים או באקדמיה. נושא זה עולה לדיון רק אחרי מתחים חדים בין ערבים ליהודים. מטרת הקורס לתאר ולנתח את המאפיינים של השסע היהודי-ערבי במדינת ישראל. במסגרת הקורס ננסה למפות את המחלקות המרכזיות המפלגות את שני העמים, היהודים והערבים בישראל, וננסה לאתר דרכים להתמודד עמן.

דרישות הקורס

1. נוכחות בהרצאות- חובה למעבר.
2. השתתפות פעילה בהרצאות ובדיונים--(10%)
3. עבודה בקבוצות:

 - הצגה בעל-פה של אחד הנושאים המוצעים בסילבוס (10%)
 - הגשה עבודה משותפת בכתב: הצעת פתרון למעמד הערבים במדינת ישראל (20%)
 - היקף העבודה 8-10 עמודים ברוח כפול.
 - 4. מבחן סמסטר ב' (60%)
 - המבחן יכלול: את החומר הנלמד בכיתה, ו-50% מהמאמרים בסילבוס. השאלות יהיו פתוחות (Open-ended questions), וחומר המבחן יהיה סגור.

נושאים לדיון וחומר קריאה

חלק I-- הקדמה

בנוימן, עוזי ועטאללה מנצור 1992. דירי משנה: ערביי ישראל ומעמדם והמדיניות כלפיהם. ירושלים: כתר הוצאה לאור. פרק א: דימויים ומציאות.
שמור מדעי המדינה לפי בנו. די (191991)

נויברגר, בנימין 1991. המיעוט הערבי בישראל: ניכור לאומי והשתלבות פוליטית. יחידה 11, האוניברסיטה הפתוחה. ע"ע 5-31.
E320 אונ.ממ (136147)

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המרכז למידע סטטיסטי 2002 (יולי). האוכלוסייה הערבית בישראל, סטטיסטיקל 26.
בספריה לכלכלה (E 304.6(A) אונ.הע (533075)

גביזון, רות ואבו-ריא, עסאם 1999. השסע היהודי-ערבי בישראל: מאפיינים ואתגרים. נייר עמדה מספר 13, המכון הישראלי לדמוקרטיה, ע"ע 33-38.
שמור מדעי המדינה לפי גבי. שס (418221)

חסון, שלמה ואבו-עסבה, חאלד 2004 (עורכים). יהודים וערבים בישראל במציאות משתנה. מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות. מבוא: 13-25.
E329.1(I) יהו.וע (601450)

חלק II – מה ביסוד השסע? כניסה לנושא- שני סופרים

גרסמן, דויד 1992. נוכחים נפקדים. הוצאת הקיבוץ המאוחד/ספרי סימן קריאה [כל הספר]
שמור סוציולוגיה לפי גרונו (186660)

קשוע, סייד 2004. ויהי בוקר. [כל הספר]
שמור מדעי המדינה לפי קשווי (575772)

חלק III – זהות וזהויות

גביזון, רות 1998. מדינה יהודית ודמוקרטית. בתוך הערבים בפוליטיקה הישראלית: דילמות של זהות, עורך אלה רכס. תל-אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל-אביב, ע"ע 125 - 137. כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, ע"ע 71-86.
שמור מדעי המדינה לפי ערב.בפ (375059)

אל-חאגי, מ 1997. זהות ואוריינטציה בקרב הערבים בישראל: מצב של פריפריה כפולה. מדינה, ממשל ויחסים בינלאומיים, מסי 41-42, ע"ע 103-122. כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, ע"ע 13-34.
כתב עת בספריה למדעי החברה וגם תדפיס 7560 (465700)

אמארה, מ. וכבהא, ס. 1996. זהות חצויה: חלוקה פוליטית והשתקפויות חברתיות בכפר חצוי. פרק ז.
שמור סוציולוגיה לפי אמא.זה (313953)

בשארה, ע. 1999. הערבי הישראלי: עיונים בשיח פוליטי שסוע. אצל עזמי בשארה (עורך), בין האני לאנחנו הבניית זהויות וזהות ישראלית. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד בשיתוף מכון ון ליר, ע"ע 169-191. כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, ע"ע 35-70.
שמור מדעי המדינה לפי בין.הא (415539)

שגיא, אבי. החברה והמשפט בישראל: בין שיח זכויות לשיח זהות. מחקרי משפט ט"ז 37.
כתב עת בספריה המרכזית

חלק IV – מעמדם של הערבים בישראל

סמוחה, סמי 1996. דמוקרטיה אתנית: ישראל כאב-טיפוס. אצל פנחס גינוסר ואבי בראלי (עורכים), ציונות: פולמוס בן זמננו: גישות מחקריות ויאאולוגיות, המכון למורשת בן גוריון, קריית שדה-בוקר, המכון לחקר הציונות ע"ש חיים ויצמן, אוניברסיטת תל-אביב, הוצאת ספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. ע"ע 277-311.
שמור סוציולוגיה לפי ציו.פו (338539)

פלד, יואב 1993. זרים באוטופיה: מעמדם של הערבים בישראל. תיאוריה וביקורת 3, ע"ע 21-35.
כתב עת בספריה מדעי החברה

כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, ע"ע 213-244.
שמור סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

יפתחאל, אורן 1993. "מודל הדמוקרטיה האתנית" ויחסי יהודים-ערבים בישראל: היבטים גיאוגרפיים, היסטוריים ופוליטיים. אופקים בגיאוגרפיה, ע"ע 37-51: 59 – 51.
כתב עת בספריה מדעי החברה

כמו-כן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, ע"ע 107-124.
שמור סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

חלק V – פוליטיקה ואידיאולוגיה

פורת, יהושע 1998. מהי מדינת כל אזרחיה? אצל אלה רכס (עורך), הערבים בפוליטיקה הישראלית: דילמות של זהות. תל-אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל אביב, ע"ע 117-124.
שמור מדעי המדינה לפי ערב.בפ (375059)

כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, עייע 201-211.
שמו סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

נויברגר, בנימין 1988. הקול הערבי: בין אינטגרציה לדה-לגיטימציה. אצל אלה רכס (עורך), הערבים הפוליטיקה הישראלית: דילמות של זהות. תל-אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל אביב, עייע 31-39.
שמו מדעי המדינה לפי ערב.בפ (375059)

כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, עייע 133-143.
שמו סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

Fraser, Abigail and Shabat, Avi 2003. Between nationalism and liberalism: The political thought of Azmi Bishara. Israel Affairs 9 (1&2): 16-36.

כתב עת בספריה למדעי החברה

חלק VI - עידן השלום והשסע היהודי-ערבי בישראל

הראבן, אלוף תשנ"ה. לקראת שנת 2025: התיתכן חברה אזרחית משותפת ליהודים ולערבים בישראל? המזרח החדש, כרך לז. עייע 25-35.
שמו מדעי המדינה לפי ערב.אז (313020)

כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, עייע 71-86.
שמו סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

מנאע, עאדל 1995. הערבים בישראל נוכח הסכם ישראל-אש"ף. אצל אלה רכס ותמר יגנס (עורכים), הפוליטיקה הערבית בישראל- על פרשת דרכים. תל-אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל אביב, עייע 81-86.
שמו מדעי המדינה לפי פול.הע (298256)

כמו-כן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, עייע 125-133.
שמו סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

סופר, ארנון 1996. ערביי ישראל ותהליך השלום- המלצות למדיניות. נתיב 4, עייע 134-136.
כתב עת בספריה למדעי החברה

שמאס, אנטון 1995. הבוקר שלמחרת: "פלסטינים", "ישראלים ושאר הרהורי הלב. אצל אלה רכס ותמר יגנס (עורכים), הפוליטיקה הערבית בישראל- על פרשת דרכים. תל-אביב: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל אביב, עייע 19-31.
שמו מדעי המדינה לפי פול.הע (298256)

כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, עייע 145-152.
שמו סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

רייטר, יצחק תשנ"ה. בין "מדינה יהודית" ל"מדינה של תושביה": מעמד הערבים בישראל בעין השלום. המזרח החדש, כרך לז, עייע 45-60.
שמו מדעי המדינה לפי ערב.אז (313020)

כמוכן מופיע אצל רות גביזון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה. המכון הישראלי לדמוקרטיה, עייע 245-270.
שמו סוציולוגיה לפי שסע.הי (451247)

Amara, M. H. 2003. The Collective Identity of the Arabs in Israel in the Era of Peace. Israel Affairs 9 (1&2): 249-62.

כתב עת בספריה למדעי החברה

Ghanem, As'ad and Ozacky-Lazar, Sara. 2003. The status of the Palestinians in Israel in an era of peace: Part of the problem but not part of the solution. Israel Affairs 9 (1&2): 263-289.
כתב עת בספרייה למדעי החברה

חלק V II -- אופציות תיאורטיות

סמוחה, סמי 1999. אופציית הסטאטוס קוו: ישראל כדמוקרטיה אתנית: מדינה יהודית-דמוקרטית. אצל שרה אוסצקי-לזר, אסעד ג'אנם ואילן פפה (עורכים), שבעה דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבית בישראל. המכון לחקר השלום, גבעת חביבה. ע"ע 23-78.
שמו מודעי המדינה לפי שבע דר (434246)

סבן, אילן 1999. אופציית גבול הפרדיגמה הציונית. אצל שרה אוסצקי-לזר, אסעד ג'אנם ואילן פפה (עורכים), שבעה דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבית בישראל. המכון לחקר השלום, גבעת חביבה. ע"ע 79-122.
שמו מודעי המדינה לפי שבע דר (434246)

אמארה, מוחמד 1999. האופציה של סטאטוס קוו מוקשח- הרעה משמעותית במעמד הערבים בישראל: נסיגה ממדים דמוקרטים והתקרבות לשברון אלים. אצל שרה אוסצקי-לזר, אסעד ג'אנם ואילן פפה (עורכים), שבעה דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבית בישראל. המכון לחקר השלום, גבעת חביבה. ע"ע 154-123.
שמו מודעי המדינה לפי שבע דר (434246)

חמאיסי, ראסם 1999. אופציית ההיפרדות- אירדנטה או טרנספר לערביי ישראל ומשמעויותיהם. אצל שרה אוסצקי-לזר, אסעד ג'אנם ואילן פפה (עורכים), שבעה דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבית בישראל. המכון לחקר השלום, גבעת חביבה. ע"ע 155 – 200.
שמו מודעי המדינה לפי שבע דר (434246)

קאופמן, אילנה 1999. אופציית המדינה הישראלית. אצל שרה אוסצקי-לזר, אסעד ג'אנם ואילן פפה (עורכים), שבעה דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבית בישראל. המכון לחקר השלום, גבעת חביבה. ע"ע 201 – 242.
שמו מודעי המדינה לפי שבע דר (434246)

רוחאנה, נדים 1999. אופציית המדינה הדו-לאומית. אצל שרה אוסצקי-לזר, אסעד ג'אנם ואילן פפה (עורכים), שבעה דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבית בישראל. המכון לחקר השלום, גבעת חביבה. ע"ע 243 – 270.
שמו מודעי המדינה לפי שבע דר (434246)

ג'אנם, אסעד 1999. מדינה דו-לאומית, פלסטינית-ישראלית – על כל שטח א"י/פלסטין ומקום של הערבים אזרחי ישראל במערכת זו. אצל שרה אוסצקי-לזר, אסעד ג'אנם ואילן פפה (עורכים), שבעה דרכים: אופציות תיאורטיות למעמד הערבית בישראל. המכון לחקר השלום, גבעת חביבה. ע"ע 271 – 303.
שמו מודעי המדינה לפי שבע דר (434246)